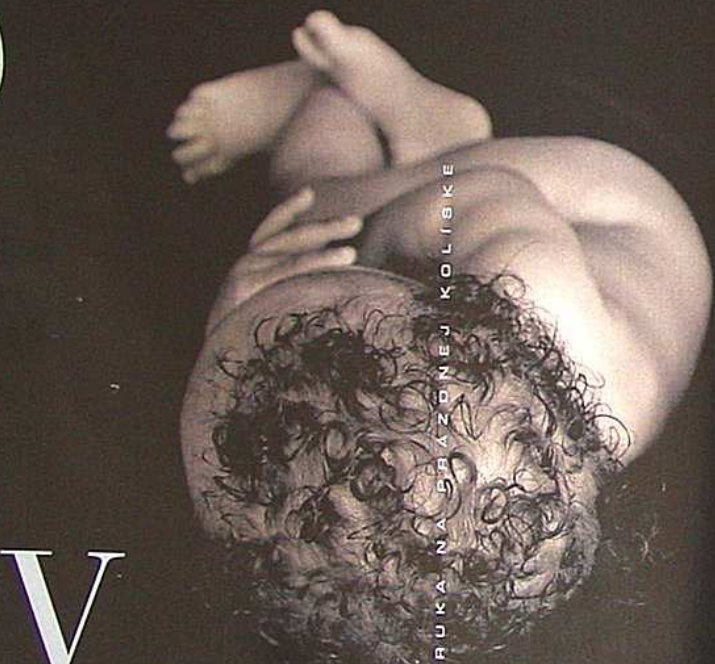

Denisa Zuppacherová
fot. Anna Čadkova

Denisa Trnková a jej manžel sa v izbe pôrodnice spoločne sklonili nad malý vozíček s perinkou. V bielej zavinovačke ležala ich dcérka Vivien. Dvomi mladým ľuďom sa pred krátkou chvíľou narodilo 3 600 gramov vážice, 50 centimetrov dlhé dievčatko. Divali sa na svoju dcéru, hľadali podobu vo svojich črtách a každý pohľad či dotyk bol prvým a posledným zároveň. Narodenie sa stalo rozlúčkou.

RUKA NA PRAZDNEJ KOLÍŠKE

reálny

RUKA NA PRAZDNEJ KOLÍŠKE

V ten deň v júni, bolo to v roku 2001, sa pôrodná sála nerozvučala plačom novorodiatka. Mŕtve ticho kričalo nevyšlovnou bolesťou a búšilo do uší ako viacslovná ozvena. A čosi rovnako strašné sa odohrálo ešte predtým: *Plni, mali by ste čo najskôr porodiť! Chcete svoje učajúce dieťa priviesť na svet prirodzene, alebo sa rozhodnete pre cisársky rez?* Sterilné prostredie a sterilný personál. Pohľady kamsi za horizont. Len už majme z krku tento neprijemný prípad. Nech si tí dvaja zoberú svoje zúfalstvo preč domov.

Čakanie na anestéziológa, pretože ten je práve pri rodiacej matke. A čo je ona, táto žena s vyhasnutým jasom v očiach, do ktorej sa ešte pred pár hodinami kopkajúci nožičkami zvnútra zapieral život? O vlacero lýžňov neslár, dňa 11. septembra, je celý svet hore noblko naruby, prichádzajú aj výsledky autopsie. Čo sa vlastne stalo? Podrobné, dôkladné vyšetrenie plodovej vody, pupočnej šnury a placenty po pôrode môže v 40 - 50 percentách prípadov pomôcť

KOLÍŠKE

objasniť príčinu úmrtia dieťaťa. Ďalšie skryté dôvody smrti novorodena môže odhaliť pitva. Objasnené príčiny úmrtia sa dajú vo všeobecnosti rozdeliť do troch skupín. Patria sem vrodené chyby dieťaťa, poruchy placenty a pupočníka a ochorenie matky. Lenže v prípade malej Vivien Elisabeth ani veda nedokázala vysvetliť, prečo práve u manželov Trnkovcov ostala kolíška prázdna.

Pol roka po tej udalosti začala s pomocou manžela vytvárať internetovské stránky. Čosi, po čom tak veľmi túžili pri hľadaní odpovede na večné *prečo*, keď potrebovali informácie, výmenu skúseností a oporu ľudí s podobným osudom. Nachádzali však len – nič. Niká literatúra, svojpomocné skupiny, žiadne stránky na webe. Aspoň nie v našom jazyku. Téma smrti dieťaťa, najmä úmrtia dieťaťa pred narodením, je v našej spoločnosti tabu. *Len lekár podal svoju krátku správu úradní, o niekom zmenku prvú, zmienku poslednú...*

Denisa sa odmieta tváriť, že jej dcéra nikdy nejestvovala. Máte detí? pytajú sa nezáujemne. Mohla by povedať len jednoducho: Nie. Ale ona odpovedá: Mala som dcéru, ktorá zomrela. Rozpaky a chĺcholivé ubezpečenia okolia: Veď budete mať ďalšie dieťa, ste mladí. Možno je to tak lepšie, aj tak by asi nebolo zdravé... Zaiste to každý myslí dobre. Podobné frázy však popierajú jedinečnosť dieťaťa a jeho dôležitosť pre rodičov. Aj o tom sú internetovské stránky www.anjely.sk. Oblátky smútku a nádeje zároveň.

Na svitaní beriem dĕku z hojďacieho koníka, šťastie s každým zahojdaním z dosahu mi unika. Pri svetle sviečok, s rukami na kolíške, ničie je vzdialené, ničie veľmi blízke.

O tom, že čakáme dieťaťko, sme sa s manželom dozvedeli v posledných fázach priprav na svadbu. Boli sme tí najšťastejší ľudia na svete. Celé moje tehotenstvo prebehlo prakticky bez problémov, okrem miernej nevoľnosti v prvom trimestri a odberu plodovej vody, ktorý dopadol dobre. Všetkých prekvapovalo, ako to celé fantasticky zvládam. Aj keď pracujem ako zdravotná sestra, naďalej som chodila do práce. Len som sa dala preradiť na nerizikové pracovisko.

Na príchod nášho dieťaťa som sa začala chystať asi od polovice tehotenstva. Kúpila som postieľku, zohnala vybavičku a podobne. V poslednom mesiaci, už na materskej dovolenke, som sa skutočne tešila na pôrod. Pretože môj gynecológ mal v poslednom mesiaci môjho tehotenstva dovolenku, chodila som na týždenné kontroly do pôrodnice, ktorú sme si s manželom vybrali. Ja aj Betuška sme boli úplne v poriadku a nič nám nechybalo. Na záver tehotenstva sa už toľko nehybala, ale lekár ma ubezpečil, že je to normálne, pretože dieťaťko v maternici nemá toľko miesta.

Tri dni pred plánovaným termínom pôrodu mi v noci odtkla plodová

voda. Manžel mal nočnú zmenu, tak som sa zavolala, že ideme do pôrodnice. Prišiel v priebehu pätnástich minút. Zatiaľ som sa osprechovala, nachystala som si doklady a vyrazili sme.

Po príchode do pôrodnice mi sestrička chcela zaznamenať zvyvy, ale nemohla ich nájsť. Zachytila len zvyvy srdca z mojich tepien. Bola som absolútne pokojná, ved nech to skúsi niektorá iná. Sestrička však hneď zavolať lekára a okamžite nás poslala na ultrazvuk o poschodie vyššie – a vraj sa máme ponáhľať. Posadili ma na pojazdne kreslo a s manželom sme začali byť zmätení a vydesení. Avšak myslienka, že naše dievčatko by mohlo byť mŕtve, nám ani len nenapadá.

Doktor na ultrazvuku sa snažil zachytiť srdcovú činnosť dieťaťa a mal úplne kamennú tvár. Keď to už trvalo viac ako minútu, začalo mi byť jasné, že je zle. Stále nič nehovoril a ja som si zo svojej zdravotníckej praxe vybavila, aké veľmi ťažké je oznámiť niekomu smrť blízkeho človeka – presne toto zúfalstvo mal v očiach. Ani neviem, ako som zo seba dostala: „Nemáte zvyvy, však?“ Odpovedal len: „Je mi to ľúto.“

To nemôže byť pravda, nám sa to nemôže stať! Pochopila som, že je koniec všetkým našim nádejam a očakávaniam milovanej Betušky, ale manžel tomu neveril a stále dúfal, že lekár sa pomýlil.

Myslím, že nemá zmysel opisovať ďalšie hrôzy a prekvapenia, ktoré na nás čakali. Aj keď sa personál nemocnice veľmi snažil, dokonca som tam mala svoju kamarátku ako lekárku a pôrodnú asistentku, ku ktorej som chodila do kurzu, v takej chvíli vám nič a nikto neulaví od tej hroznej bolesti. Po pôrode sme si našu dcéru pozreli a pohľadkali ju – to bolo všetko, na čo som sa zmožila. V pôrodnici nám povedali, že Betka bola zdravá a s najväčšou pravdepodobnosťou sa nedozvieme, prečo zomrela. Výsledok pitvy opisal príčinu úmrtia ako hypoxiu, nedostatok kyslíka, z nejasej príčiny.

Teraz, s odstupom času, je mi veľmi ľúto, že sme sa s Betuškou v pôrodnici neodfotografovali. A vôbec – mnoho večí by som urobila inak. V tomto období sa už rany v našich srdciach aspoň čiastočne zacelili a pokúšame sa mať ďalšie blátko...

OKNÁ DO NEBA

Pre zdravotnú sestru Sárku Selvekerovú z Brna bola smrť dcéry Betky dôvodom na uvedenie si mučivého vákua z otázok bez odpovedí: *Prečo sa to stalo práve nám? Kedy môžem opäť otehotnieť? Nečítaj ďalší pôrod práš moje spomienky? A čo keď sa to všetko zopakuje?*

Užasť a rozporuplné pocity zranených rodičov potrebujú zabezpečovanie o tom, že je všetko v poriadku. Pani Sárka dala s pomocou odborníkov dohromady letáčky pre truchliace mamy, otov a prbuzných, ktoré pomáhajú preklenúť obdobie plnej pochybnosti. Samu autorku zatiaľ nečakal nijaký ľappy end v podobe zvoničeho hláska z detskej izby. V čase vzniku tohto článku sa jej ďalšie tehotenstvo skončilo predčasne. *Prečo mŕtva krúti tu nie sú... Kadiaľ len Ťuďia a kde sú?*

Odporúča sa, aby žena pred ďalším otehotnením mala aspoň jeden normálny menštruačný cyklus. Je to znamenie, že jej telo sa vrátilo do normálu a pomôže to aj pri výpočte termínu pôrodu pri ďalšom tehotenstve. Na základe skúsenosti sa zistilo, že ženy, ktoré otehotneli príliš skoro po predchádzajúcej gravidite, majú zvýšené riziko potratu. Najmä maternicový čapík musí byť silný, ak má v maternici udržať ďalšie dieťa.

Niektorí psychológovia si dokonca myslia, že smútiaci rodičia by si mali pred ďalším tehotenstvom dopriať nejaký čas, aby sa v pokoji mohli vyrovnáť so stratou svojho dieťaťa a rozlúčiť sa s ním. Odporúčajú preto počkať šesť mesiacov až jeden rok.

Asi nikto, kto to nezažil, nepochopí hĺbku osamelosti a pocitov beznádeje, ktoré rodičia bez potomka zbavujú zmyslov. Ak človek nie je veriaci, ťažko hľadá zmysel utrpenia. „Môj syn zomrel pri pôrode a dodnes nášho každý deň myslím,“ zveruje sa psychológovi na inej internetovej stránke Marlen. „Presvedčila som sa, že smrť, a ešte k tomu dieťaťa, je niečo, o čom nemôžem hovoriť nahlas. Nik nechápe, že každý rok na jeho narodeniny si predstavujem, aký by už bol... Väčšinou sa stretávam s reakciami typu: Bud rada, veď máš druhé dieťa. Zazlievajú mi, že ďalšiemu synovi som na otázku, prečo nemám súrodencu, povedala pravdu. Že mal staršieho brata, ktorý je teraz jeho strážnym anjelom. Nedávno mi synček povedal: Mami, som rád, že doma máme podkrovné okná do neba. Vlastne mi teraz môžem kedykoľvek zakývať...“

Po dlhých nociach zmätaných slzami, smútok v nás zostal a smiech je za nami. K zemi ma ťahajú okovy z otázok, na stene pohol sa malíčky obrázok.

Uplynul takmer rok, kým sa mi podarilo otehotnieť. Prvé mesiace boli nesutočne dlhé, bola som taká šťastná, že som túžila zažiť typické príznaky ťarchavosti, ale nebolo mi ani len nevoľno. Potom prišiel prvý kopanec od bábätka, bruško mi začalo rásť a ja som bola zo dňa na deň pyšnejšia. Každý utorok som chodila na cvičenie pre tehotné a s partnerom do kurzu prípravy na pôrod, kde sa hovorilo len o samých pekných veciach. Nádšiel 34. týždeň a ja som nastúpila na materskú dovolenku. S radosťou som sa pustila do príprav, vyprala som všetky veci, plienky, nachystala som košíku.

RUKA NA PRÁZDNEJ KOLÍŠKE

la som tiež umrieť. V nemocničnej izbe so mnou ležali tri ženy a tie sa ma stále pýtali, prečo plačem, prečo vraj len plačem, keď sa mi má za chvíľu narodiť bábätko. Vyzýkala som do väňáka, aby som ich nerušila, a postupne prichádzali bolesti. Bola to noc, aká si človek ľadáam ani nie je schopný predstaviť. Na druhý deň ráno sa narodil Matúško, vážil 2,60 kilogramu a meral 48 centimetrov. Spýtali sa ma, či ho chcem vidieť, a ja som odmietla. Budem si to vyvíjať do konca života. Bolo to naše prvé dieťaťko, a ja ho milujem a vždy budem milovať z celého srdca. Neskôr som upadla do akéhosi šoku – ako keď má niekto ťažký úraz a nič ho neboli. Bolest som v sebe uzamkla

V ten deň sme sa ráno spoločne naraňajkovali, čosi boli vybavit a cítila som sa dobre a šťastne. Niečo sme zjedli a ja som si ľahla, že si trochu zdriemnem. Ľahla som si nabok a v tú chvíľu sa vynoril veľmi neprijemný pocit podozrivého pokoja, pretože v tejto polohe sa momentálne počítajú vždy vrtieť. Bola som však taká unavená, že som na chvíľku zaspala. Keď som sa vlastne pohybovať ešte vôbec nechcela. Uvedomila som si, že dnes som vlastne pohybovať ešte vôbec nechcela. Skúsila som sa otočiť na druhý bok, hľadkala som si brucho, posadila som sa – nič. Zjedla som banán, pretože pri jedle sa dieťaťko takisto vždy ozvalo, vyskúšala som sprchu, tá doposiaľ zaručene zaberala, ale to ticho vo mne ostávalo neotrasiteľne znepokojujúce.

S priateľom sme rýchlo nasadli do auta a ponáhľali sme sa do pôrodnice. Celú cestu som venila, že to malé má odrazu kopne a v špitáli zbytočne zazijeme trapas. Nestalo sa tak. Keď som takmer leptom oznámila sestričke, že necítim pohyby, žmurkla na mňa asi v tom zmysle, že určite o nič nejde. Zobrala ma na kardiokardiograf, dala mi na brucho trochu gélu a sondou začala hľadať srdiečko. Nič. Potom vraj čosi začala, ale pre istotu ma poslala ešte na sono, vraj aby sme to srdiečko našli s istotou.

Lekár v miestnosti so sonografom mi chodil sondou po brucho a dlho nič nehovoril. Potom povedal vetu, ktorú počujem stále: „Bohužiaľ, mám pre vás zlé správy.“ Myslim, že ešte čosi hovoril, ale to som už nevnímala. Kričala som: Nie-e-e! Sestrička privedla môjho priateľa a doktor mu zdupal, že bohužiaľ, že srdcová akcia. Potom už nasledovalo všetko ako v zlom filme.

Dostala som lieky na vyvolanie pôrodu, o možnosti vykonať cisársky rez sa vôbec nezmienil. Oba s priateľom sme plakali a ja som sa samej seba pýtala, ako to mam zvládnuť, porodit mŕtve dieťaťko? Chce-

a nedokázala som jej dať voľný prechod. Trvalo to tri mesiace, čo som bola doma, každý deň som chodila za Matúškom na cintorín a vždy som sa tam zrútila. Po návrate do práce to bolo ešte horšie – nad vodou ma držali len lieky. Od začiatku som cítila, že musím opäť otehotnieť, aby som mohla fungovať ďalej. Neslo to takmer rok, a keď sa tak obrziem, nechápem, ako som to prekonala. Dnes máme nádhernú dcérku Elišku a môj život má opäť zmysel. Prežívam každý deň so zatopeným dychom nad tým, aké šťastie má konečne postrelo.

BOLEST Z PRÁZDNEHO HŔIEZDA

Čo je to vlastne smrť dieťaťa pred narodením? Mnohí azda, našťastie, doposiaľ ani netušili, že sa čosi také môže stať. Deťom, ktoré umru v maternici matky po 28. týždni tehotenstva, v priebehu pôrodu alebo 168 hodín po pôrode, sa v odbornom jazyku hovorí mŕtvonarodené. Väčšinou dieťaťko zomrie v maternici pred samotným začiatkom pôrodu. Smrť v priebehu pôrodu či tesne po ňom je vzhľadom na súčasnú úroveň zdravotníctva menej častá.

Po úmrtí dieťaťa v maternici matky nastáva pôrod spontánne najneskôr do štrnástich dní. Dnes sa však vďaka možnosti skoršej diagnózy, keď ultrazvukové vyšetrenie obvyčajne nezaznamená srdcové zvyvy dieťaťa, žene odporúča čo najskoršie vyvolanie pôrodu. „Rozhodnutie, ako v takomto prípade príviesť dieťa na svet, musí patriť len rodičom!“ tvrdí na internetových stránkach www.anjely.sk ich autorka Denisa Trnková. Väčšina pôrodníc by pravdepodobne odporúčala, aby sa rodička pokúsila príviesť dieťa na svet normálnou, vaginálnou cestou. „Treba si však uvedomiť, že normálny pôrod je v takej chvíli nesmierne ťažká úloha a predstava rodiť mŕtve dieťaťko je až neznesiteľná. Vo všeobecnosti by ženu mali ušetriť aspoň od pôrodných bolesti. Napríklad s pomocou epidurálnej analgézie. Sú však ženy, ktorým práve bolesť pri pôrode pomáha spracovať citovú traumu, šok zo smrti. Telesným utrpením prekonávajú omnoho horšiu, duševnú bolesť. Plač, krič či rozne

iné pocity sa nesmú v takomto prípade počítať a už vôbec ich nemožno zosmiešňovať! Prejdite všetky kúty domu, nájdete ich tieh. Dve malé kráľka tu nie sú, kráľka tu boli len...“

Pre vyrovnanie sa s hlbokým smútkom je veľmi dôležitá rozlúčka s dieťaťkom. Mnohé svetové štúdie, ale predovšetkým samotné trpké výpovede rodičov malých anjelíkov poukazujú na to, že kontakt, hoci aj s mŕtvym dieťaťkom, je po pôrode dôležitý. Samozrejme, rodičia pri rozhodovaní sa, či vidieť alebo nevidieť svojho zomretého potomka, musia často prekonať strach. Búzen zo smrti, z toho, či bábätko nie je nejaklo poznačené. Ak prežívajú podobnú úzkosť, môže im pomôcť niekto tretí, najlepšie pôrodná asistentka. Väčie dieťaťko je veľmi pekné, nechcete sa s ním rozlúčiť? Pohľadí si ho, odstití do albumu, odstrániť pramien sláskosť?

Zuzana, ktorá pracovala na nedonosenecskom oddelení, spomína na to, že drobný uzlíček, aj keď sa im ho nepodarilo v inkubátore zachrániť, vždy aspoň odfotovali. Nestalo sa vraj, že by boli rodičia neskôr takúto snímku odmietli.

Stojím tu bezradná, s prikrývkou v náruči, osud nás okradol, bolesť nás umučí. Ak sme si súdili, tak teraz pri mne stoj, už nie je na zemi, ten malý anjel môj.

Môj príbeh sa začína veľmi šťastne – v roku 1991 sa mi narodil syn. Trochu skôr, v 37. týždni, ale bez problémov. Bola som vtedy študentka na vysokaj škole, tehotenstvo prišlo tak trochu nečakane, ale všetko dobre dopadlo. Aj školu som úspešne skončila. Na ďalšie dieťa som potom niekoľko rokov nepomyslela. Keď mal náš syn osem, zistila som, že som tehotná. Všetci sme sa tesili. Pri kontrole na ultrazvuku však nesedelo všetko tak, ako by malo. Kým prišli výsledky zo všetkých možných vyšetrení, začala som kričať. O dieťaťko som prišla v treťom mesiaci. Pršína sa nenášla.

O rok v septembri som otehotnela opäť. Tesili sme sa, ale dlho som o tom nikomu nehovorila. Nechcela som to urieknúť. Okoliti som sa priznala, až keď sa to už nedalo skryť. Pravidelne som chodila na kontroly, jedla som vitamíny, dávala som si na seba pozor. Keď som bola v siedmom mesiaci, ulavilo sa mi, veď koľko detí sa bez väčších problémov narodi v siedmom mesiaci... Ako veľmi som sa mylila... Raz v sobotu som ako obvyčajne upratovala byt. Od rána sa mi zdalo,

R U K A N A P R Á Z D N E J K O L Í Š K E

že dieťaťko je akási pokojné, ale celý deň som bola v pohybe, a tak som sa nazdávala, že jeho občasnú pomrvenie sa som len nezaregistrovala. Ale ani večer, keď som išla spať, neprehádzavo sa ako zvyčajne. V nedeľu ráno som presvedčila manžela, aby ma odviezol do nemocnice – pre istotu. Urobila mi ultrazvuk, povedala, že všetko je v poriadku, a prideme domov. Synovi sme povedali, že za hodinku-dve sme naspát. Dopadlo to inak.

Ticho na ultrazvuku bolo hrozné. Lekárka dlho nič neho vonila, len sa pozerala na obrazovku. Až keď som sa opýtala: „Hýbe sa?“, odpovedala: „Bohužiaľ, nie.“ Zavolała ešte jedného lekára, ale výsledok bol rovnaký, srdiečko nebilo. Vyšla som von a musela som to povedať manželovi. Nechápal to rovnako ako ja. Čo sa stalo? Ako to povieme synovi? Zostala som v nemocnici. Lekári nechceli urobiť cisársky rez, vraj je to zbytočné riziko. Dostala som lieky a na obed ďalšieho dňa sa narodil náš synček. Nemala som sil pozrieť sa naňho, len som sa opýtala, čo mu je. „Vôbec nič,“ znela odpoveď. Potom mi ukázali obrovský uzol na pupočnej šnúre... Synček mal len 1 600 gramov. Stále som rozmýšľala nad tým, že som mohla prísť už skôr – v sobotu. Ale lekári tvrdili, že je to otázka niekoľkých minút. Pri tom, ako sa v maternici hýbal, zatiahol uzol, ktorý tam čakal možno už

známok života. To isté platí pre dieťa, ktoré po narodení javilo známky života, bez ohľadu na to, v ktorom týždni tehotenstva došlo k pôrodu.

„Viem, aké ťažké je hovoriť práve o smrti nenarodeného dieťaťa,“ konštatuje Denisa. „Okolie často problematicky prijíma, dokonca až neakceptuje žiaľ za niekym, koho vlastne nikto nevidel a nepoznal ho. Kto to však prežil, vie, že zabudnúť sa nedá nikdy.“ Svoje názory však Denisa Trnková nikomu nevnucuje.

„Anjelikové stránky som vytvorila z presvedčenia, že keď sa človek postupne, krok za krokom, dokáže vyrovnat so svojím smútkom a bolesťou, môže ďalej plnohodnotne žiť. Bolesť zo straty sa treba vedieť otvoriť... Tým človek v sebe dokáže celú traumu akoby prepracovať, pozrieť sa na ňu z druhého brehu, vyplače sa a začne sa postupne spamätávať. Pomaly prichádza vyrovnanosť, rany sa otupujú, nastáva zmierenie s osudom, so životom... Aj ja som si vyliala svoju dušu tým, že som na webovú stránku napísala náš príbeh, čo bolo po správe o smrti našej Vivien azda to druhé najťažšie...“ tvrdí autorka Anjelikov. Opätovné čítanie vlastných riadkov a reakcií na ne jej rany neapí. Znakom nadobudnutia dôležitej rovnováhy je aj to, že plynúce riadky prežitých viet a súvč dokáže akceptovať. Už sa netrápi, ale ani nezabúda.

RUKA NA PRAZDNEJ KOLISKE

od štvrtého, piateho mesiaca. Lekári ma chláholili, že inak bol malý celkom zdravý, čo je dobrou vyhládkou v prípade ďalšieho dieťaťa. Nabuďuce to možno vyjde...

Výsledok vyšetroaní po niekoľkých mesiacoch potvrdil, že smrť spôsobila náhoda – práve onen uzol... Odchod z nemocnice bol strašný, spomínala som na odchod z tej istej nemocnice pred viacerych rokov. Na rukách som si niesla svojho prvého syna. Až teraz mi dochádzalo, aký to bol zážrak.

Rodný list napísala matrikárika bez mena, povedala, že sa jej zdá byť zbytočné dávať meno mŕtvemu dieťaťu. Predtým si neodpustila vyčítku, prečo so sebou nemám sobášny list. To som nevedela, že idem rodiť? Nie, nevedela... S takým cynizmom som sa ešte u nikoho nestrela. Oficiálny krst sa teda neuskutočnil, ale pre nás to bude navždy náš Adamko, a nie „mŕtvo narodený“, ako stojí v rodnom liste. Na pohrebe sme boli len my dvaja s manželom. Nechcela som tam mať nikoho.

Môj príbeh má navyše smutné pokračovanie. Ďalšia gravidita bola od začiatku problémová. Dokonca nebola potvrdená ani vitálna tehotnosť. Výsledok: narkóza a ukončenie tehotnosti v 11. týždni. Doma mám odporúčanie na genetické vyšetrovanie – spoločne s manželom. Nevieam, či mám ešte silu dúfať. Ale možno ju nazbieram a možno mi ju dodá aj náš anjelik Adamko, ktorý na nás určite dáva pozor.

BOLO ROZHODNUTÉ

Podľa zákonov Slovenskej republiky má nárok na krst a pohreb každé dieťaťko narodené od 28. týždňa gravidity – či už živé alebo bez

„Stránky Anjeliky navštevujem ako každý iný návštevník, ktorého postrela strata dieťaťa. Viem sa aspoň čiastočne vcítiť do situácie druhého a v potovnaní s ostatnými si aspoň trochu väčšmi uvedomujem, čo by mohlo truchliacemu v jeho situácii pomôcť, pretože to napríklad kedysi pomohlo mne. Predovšetkým v tejto úteche vidím význam ich existencie.“

Keď s manželom ostali osamote na izbe, po krátkej chvíli prišla pôrodná asistentka s otázkou, či chcú svoju malú Vivien vidieť. V tom okamihu nevedela, ako kľuť. Čihla sa taká stratená, bezradná... „A kde je vlastne teraz naše dieťa?“ opýtala sa jej opatrne. Asistentka sa len usmiala: „No, predať tu, vo vašej izbe.“ A ukázala na malý vozíček s perinkou. Bolo rozhodnuté.

Na sviatani beriem deku z hojdacieho konika a s posledným zahojdaním niečo krásne zaniká...

V článku bol použito príbeh žien a básň z internetovej stránky www.anjeliky.sk a to slyevnými preložené úryvky pianist Heleny Vondračkovej. Dieťa malo kŕčľa tu mesiacu. O informácie súvisiace pri rodčev a príslužných na tému úmrtia dieťaťa v elektronickej podobe sa možno požiadať na internetovej adrese sobakovcov@tmou.cz

Fotografie publikované s laskavým povolením vydavateľstva Christianus, výhradného distribútora produktov Anne Geddes pre Slovensko.

Píšete nám

Pekný deň všetkým v redakcii,

predplácam si MIAU od prvého čísla a vždy som s ním veľmi spokojná, ale októbrové číslo ma mimoriadne nabíja pozitívnu energiou... Bola som unesená pani Kvétou Fialovou a jej životným osudom a to nehovorím o článkoch o Mirke a jej ľudských dotykoch bez dlani... Hneď na začiatku som zhltnúla príbeh troch žien a ich primátov a už teraz sa teším na Londýňčanov, pretože Londýň a všetko britské ma strašne priťahuje...

Vaša verná čitateľka Katarína

Vážená redakcia MIAU,

prednedávnom som sa vrátila zo zahraničia. Počas polročného pobytu za oceánom som často myslela na váš časopis a musím povedať, že ste mi veľmi chyballi. Keďže som vás nemohla čítať na internetových stránkach, doma ma po príchode čakala šesťčíselná kópka MIAU. Hneď som sa pustila do čítania a som milo prekvapená, ako mi váš časopis pomáha.

Keďže sa zaoberám masmediálnym odborom, MIAU je pre mňa hrovou pomôckou pri vzdelávaní sa v tomto odbore, a to vďaka vašim užitočným článkom z rôznych oblastí. Dakujem, že ste.

Anna B., Michalovce

Milá MIAU,

tolko milých a ľudsky teplých chvíľ, ako ste mi pripravili v novembri, som už dlhšie neprežívala. Každý článok mi bol blízky, ba dokonca som mala pocit, že novembrové číslo vyšlo hlavne pre mňa. Už dlhší čas sa zaoberám teóriami polemizujúcimi o tom, čo je medzi nehom a zemou. Urobila som si kurz reiky, *našprítavam* si tarotové karty, čítam knižky o ľudskej psychike a myslení, no stále som mala pocit, že to musím robiť diskretné, aby si okolie nemyslelo, že som „pipí“. A tu zrazu sa mi podarilo *vymlknúť* v stránke MIAU!

Koľká to radosť zavládla v mojej vyprahnutej duši, že takých žien ako ja, je viac a dokonca sú to profesionálky a hrdo sa hlásia k svojim názorom...

Tvoja spríaznená duša
Maruška, Jakubova Voľa

Po dlhšej dobe

som si kúpila váš časopis a úprimne sa priznám, príjemne ma prekvapil. Hltavo som čítala všetky články od začiatku až po koniec. Zaujali ma články o Martine Navrátilovej a Nine French. Sú to dve silné ženy, ktoré žijú niekde inde, ale napriek všetkým tým osudným ranám, sa vždy znova a znova postavili na vlastné nohy a pokračovali ďalej cestou osudu. Preto z toho plynie poučenie, že sa netreba vzdávať a že treba bojovať...

Vaša čitateľka Lubica, Stará Turá

Vážená redakcia najlepšieho časopisu,

decembrové číslo bolo priam úžasné a niektoré články priam drásali srdce. Myslím tým článok Ruka na prázdnnej kolíske. Tieto riadky museli zlomiť aj toho najtvrdšieho človeka na svete, pretože prežiť niečo také, je skutočne strašné. Po jeho prečítaní mi vyhrkli slzy a musela som svojho dvadsaťmesačného syna chytiť a silno si ho pritúliť a v duchu poďakovať, že je na svete, zdravý a krásny. Okrem neho mám ešte desaťročnú dcéru a nikdy som neuvažovala nad tým, že by sa im mohlo niekedy niečo stať. Okrem tohto článku ma zaujal článok venovaný Anne Lindhovej i výpovede mužov v tieni svojich manželiek...

Vaša stála čitateľka
Lubica Huličáková, Handľová

Vážená redakcia,

Dakujem vám veľmi pekne za malé vonavé prekvapenie, ktoré som od vás dostala pred Vianocami.

Váš magazín pravidelne kupujem od jeho vzniku a veľmi sa mi páčia najmä niektoré rozhovory a články s receptami venované jedlám a nápojom. Kedysi vychádzal v bývalom Československu prvý porevolučný súkromný časopis UM, ktorý sme celá rodina milovali a čítali. Dodnes máme všetky čísla odložené. Je škoda, že prestal vychádzať. V tomto svete komercie často neprežije to, čo je kvalitné, ak sa nevie predať. Po ňom ho však vystriedal váš časopis, ktorému predám zo srdca prajem v tomto roku pevné zdravie, aby neochorel na suchoty ani nadbytok komercie...

Katarína Bánka

Milá redakcia,

práve som dočítala posledný riadok vianočného MIAU a napriek tomu, že nezvyknem písať do časopisov, rozhodla som sa napísať vám veľké ĎAKUJEM!

Článkom Ruka na prázdnnej kolíske ste nám dali vedieť, že naša bolesť trvajúca už 11 rokov je „normálna“. Naša Simona by už bola veľkou slečnou... No ako píše Luciano DeCrescenzo: „Všetci sme anjeli, len s jedným krídlom. A môžeme lietať len vtedy, keď objímame jeden druhého.“

Vďaka za Vaše objatia!

Lubica Sotáková s rodinou, Košice

Päť balíčkov vône LIFE BY ESPRIT (MIAU, november 2003) zasielame týmto vyherkyňiam:

Katarína Krškovej z Dobrej Nivy, Zuzana Cagalincovej z Novák, Andree Solivajsovej z Stupavy, Ivane Ruffinovej z Rimavskej Soboty a Zuzane Štěpákovéj zo Sačurova

Desať flakónov vône OMNIA od BVLGARI (MIAU, november 2003) vyhrajú:

Natália Valdiviezová z Nítry, Anička Valachová z Púchova, Patricia Kovalčíková z Jánoviec, Kristína Kovaničová z Myjavy, Lýdia Kročáková z Nítry, Renata Kršňáková z Bovažskej Bystrice, Renata Prokopová z Medzilaboriec, Janka Sopková z Jasenovej, Anna Haringová z Popradu a Martina Joppová zo Spišskej Novej Vsi.

Srdečne blahoželáme!